
Spis treści

Przedmowa do wydania czwartego	15
Od Autorów	17
Część I. Wprowadzenie do ekonomii	19
1. Podstawowe pojęcia i przedmiot ekonomii (<i>Stefan Krajewski, Roman Milewski</i>)	21
1.1. Czym się zajmuje ekonomia?	23
1.2. Potrzeby ludzkie, produkcja i praca, czynniki produkcji	25
1.3. Proces gospodarowania, podmioty i decyzje gospodarcze	29
1.4. Własność	31
1.4.1. Pojęcie własności	31
1.4.2. Klasyfikacja własności	33
1.4.3. Własność w sensie prawnym i ekonomicznym	34
1.5. Ograniczoność zasobów, racjonalność gospodarowania i rachunek ekonomiczny	36
1.5.1. Granica możliwości produkcyjnych	36
1.5.2. Racjonalność gospodarowania i rachunek ekonomiczny	38
1.6. Metody badań ekonomicznych, kategorie i prawa ekonomiczne	40
1.7. Modele ekonomiczne	41
1.8. Ekonomia a inne nauki	43
2. Główne nurty ekonomii (<i>Janina Godtów-Legiędź</i>)	47
2.1. Wstęp	49
2.2. Geneza ekonomii i różnorodność poglądów ekonomicznych	50
2.2.1. O nazwie ekonomia	50
2.2.2. Dlaczego ekonomiści mają tak często różne poglądy?	50

2.3.	Ekonomia klasyczna i liberalizm	52
2.3.1.	Podział pracy i wolność – główne idee ojca ekonomii	52
2.3.2.	Liberalne społeczeństwo Adama Smitha	53
2.3.3.	Następcy Adama Smitha i główne idee ekonomii klasycznej	54
2.4.	Socjalizm i idea centralnego planowania	56
2.4.1.	Socjalizm jako doktryna przeciwstawna do liberalizmu	56
2.4.2.	Karol Marks jako krytyk kapitalizmu i twórca strategii ruchu robotniczego	57
2.5.	Rewolucja marginalna i ekonomia neoklasyczna	58
2.6.	John M. Keynes i interwencjonizm państwowy	59
2.6.1.	Teoria Keynesa jako odpowiedź na kryzys kapitalizmu	59
2.6.2.	Uwaga Keynesa skoncentrowana na okresie krótkim i globalnym popycie	61
2.6.3.	Krytyka oszczędzania	61
2.6.4.	Argumenty za interwencjonizmem państwowym	62
2.6.5.	Rozwój i znaczenie idei Keynesa	63
2.7.	Milton Friedman i monetaryzm	64
2.7.1.	Przyczyny odejścia od idei Keynesa	64
2.7.2.	Znaczenie pieniądza, stabilnych cen i polityki pieniężnej	65
2.7.3.	Naturalna stopa bezrobocia	66
2.8.	Nowa ekonomia instytucjonalna	67
2.8.1.	Na czym polega instytucjonalna perspektywa w badaniach ekonomicznych?	67
2.8.2.	Ronald Coase: koszty transakcyjne i znaczenie prawa	68
2.8.3.	Douglass North: instytucje i rozwój gospodarczy	69
2.9.	Ekonomia behawioralna	70
2.9.1.	Czy podmioty gospodarcze działają racjonalnie?	70
2.9.2.	Ważniejsze odkrycia i wnioski	73
2.10.	Podsumowanie	74
3.	Systemy gospodarcze. Transformacja polskiej gospodarki (Stefan Krajewski)	77
3.1.	Wstęp	79
3.2.	Charakterystyka dwóch systemów: rynkowego i nakazowo-rozdzielczego	80
3.2.1.	Cechy systemu gospodarki rynkowej	80
3.2.2.	Ewolucja systemu gospodarki rynkowej	81
3.2.3.	System gospodarki nakazowo-rozdzielczej	83
3.2.4.	Ewolucja systemu nakazowo-rozdzielczego	85
3.2.4.1.	Jugosławia	86
3.2.4.2.	Polska	86

3.3.	Proces transformacji do gospodarki rynkowej w Polsce	88
3.4.	Zakończenie	107
Część II. Podstawy mikroekonomii		109
4.	Podstawowe kategorie rynku (<i>Walentyna Kwiatkowska</i>)	111
4.1.	Definicje rynku i jego rodzaje	113
4.2.	Rola rynku w gospodarce	114
4.3.	Popyt, krzywa popytu. Związek między ceną i popytem	116
4.4.	Pozacenowe determinanty popytu	119
4.5.	Nietypowe krzywe popytu	121
4.6.	Podaż, krzywa podaży. Związek między ceną i podażą	123
4.7.	Czynniki pozacenowe wpływające na podaż	124
4.8.	Równowaga rynkowa	126
4.9.	Stan nierównowagi rynkowej. Działanie mechanizmu rynkowego	126
4.10.	Wpływ cen minimalnych i maksymalnych na sytuację rynkową	131
4.11.	Elastyczność popytu	133
4.11.1.	Cenowa elastyczność popytu	133
4.11.2.	Cenowa elastyczność popytu a wydatki konsumentów i przychody przedsiębiorstw	138
4.11.3.	Mieszana cenowa elastyczność popytu	140
4.11.4.	Dochodowa elastyczność popytu. Prawo Engla i krzywe Engla	140
4.12.	Cenowa elastyczność podaży	144
4.12.1.	Pojęcie i sposób obliczania	144
4.12.2.	Rodzaje cenowej elastyczności podaży	145
5.	Teoria wyboru konsumenta (<i>Radostaw Piwowarski, Katarzyna Piłat</i>)	147
5.1.	Wstęp	149
5.2.	Ograniczenie budżetowe konsumenta	149
5.2.1.	Równanie ograniczenia budżetowego	150
5.2.2.	Linia ograniczenia budżetowego	150
5.2.3.	Wpływ zmiany ceny i dochodu na ograniczenie budżetowe	151
5.3.	Preferencje konsumenta	154
5.3.1.	Cechy preferencji	154
5.3.2.	Krzywe obojętności	154
5.3.3.	Funkcja użyteczności	157
5.3.4.	Użyteczność całkowita i krańcowa	159
5.4.	Optimum – koszyk, który wybiera konsument	160
5.5.	Wpływ zmiany dochodu na wybór optymalny	162
5.6.	Wpływ zmian cen na decyzje konsumenta	164

5.6.1.	Krzywa popytu	164
5.6.2.	Efekt substytucyjny i dochodowy	165
5.7.	Wybór między czasem wolnym a konsumpcją	167
5.8.	Optymalizacja konsumpcji w czasie	170
6.	Produkcja i koszty w przedsiębiorstwie (<i>Anna Krajewska</i>)	175
6.1.	Wstęp	177
6.2.	Przedsiębiorstwo i jego rodzaje	177
6.3.	Cele działalności przedsiębiorstwa	182
6.4.	Krótkookresowa teoria produkcji	188
6.5.	Długookresowa teoria produkcji. Efekty skali. Wybór technik wytwarzania	191
6.6.	Analiza kosztów produkcji	198
6.6.1.	Koszty w okresie krótkim	198
6.6.2.	Koszty w okresie długim	204
7.	Równowaga przedsiębiorstwa (<i>Anna Krajewska</i>)	209
7.1.	Wstęp	211
7.2.	Równowaga przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji doskonałej	211
7.3.	Równowaga przedsiębiorstwa monopolistycznego	221
7.4.	Konkurencja monopolistyczna	228
7.5.	Oligopol	230
7.6.	Formy monopolizacji. Ustawodawstwo antymonopolowe	232
8.	Teoria podziału (<i>Joanna Działo</i>)	237
8.1.	Wstęp	239
8.2.	Dochód a majątek. Nierówności dochodowe i majątkowe	239
8.3.	Sposoby pomiaru nierówności dochodowych. Krzywa Lorenza i współczynnik Giniego	243
8.4.	Dystrybucja dochodów w wybranych krajach: analiza porównawcza	245
8.5.	Determinanty dystrybucji dochodów w warunkach konkurencji doskonałej i niedoskonałej	248
8.6.	Rynek pracy w warunkach konkurencji doskonałej	249
8.6.1.	Podaż pracy i czynniki ją określające	249
8.6.2.	Popyt na pracę. Teoria produktywności krańcowej	251
8.7.	Rynek pracy w warunkach konkurencji niedoskonałej	254
8.7.1.	Monopson na rynku pracy	254
8.7.2.	Rynek pracy zdominowany przez związki zawodowe	256
8.8.	Czy poziom wykształcenia wpływa na stawki płac?	258
8.9.	Zróznicowanie płacowe ze względu na płeć	260

8.10.	Kontrowersje wokół płacy minimalnej	262
8.11.	Rynek kapitału	264
8.12.	Popyt i podaż ziemi. Renta gruntowa jako wynagrodzenie właściciela ziemi	268
8.13.	Podsumowanie	270
9.	Niedoskonałości rynku i rola państwa w gospodarce (<i>Radosław Piwowarski</i>)	273
9.1.	Wstęp	275
9.2.	Twierdzenia ekonomii dobrobytu	276
9.2.1.	Efektywność według Pareto	276
9.2.2.	Pierwsze i drugie twierdzenie ekonomii dobrobytu	277
9.3.	Niedoskonałości rynku	277
9.3.1.	Istnienie monopolii	278
9.3.2.	Dobra publiczne	280
9.3.3.	Efekty zewnętrzne	283
9.3.4.	Asymetria informacji	287
9.4.	Rola państwa w gospodarce	291
Część III.	Podstawy makroekonomii	295
10.	Główne kategorie i pojęcia makroekonomii. Produkt i dochód narodowy (<i>Eugeniusz Kwiatkowski</i>)	297
10.1.	Pojęcie i podstawowe problemy makroekonomii	299
10.2.	Problem agregacji	300
10.3.	Metody obliczania produktu krajowego brutto	303
10.3.1.	Model ruchu okrężnego w gospodarce	303
10.3.2.	Metoda sumowania produktów	306
10.3.3.	Metoda sumowania dochodów	308
10.3.4.	Metoda sumowania wydatków	309
10.4.	Produkt narodowy brutto i dochód narodowy	310
10.5.	Produkt i dochód narodowy jako miary poziomu rozwoju gospodarczego i dobrobytu	313
11.	Podstawy makroekonomii gospodarki otwartej (<i>Janina Witkowska, Paweł Samecki</i>)	317
11.1.	Wstęp	319
11.2.	Gospodarka otwarta – podstawowe pojęcia	319
11.3.	Międzynarodowa wymiana handlowa	320
11.3.1.	Międzynarodowy podział pracy	320

11.3.2.	Koszty komparatywne i inne wyjaśnienia przyczyn handlu . . .	322
11.3.3.	Cło i inne wybrane instrumenty polityki handlowej	327
11.4.	Międzynarodowe przepływy kapitałowe	330
11.5.	Kursy walutowe. Teoria parytetu siły nabywczej	332
11.5.1.	Nominalne i realne kursy walutowe	332
11.5.2.	Teoria parytetu siły nabywczej. Prawo jednej ceny	335
11.6.	Związki między rynkiem funduszy pożyczkowych a rynkiem walutowym	337
11.7.	Bilans płatniczy – metody przywracania równowagi zewnętrznej	339
11.7.1.	Bilans płatniczy – pojęcie i jego części składowe	339
11.7.2.	Metody przywracania równowagi zewnętrznej	342
11.8.	Powiązania między zmiennymi w gospodarce otwartej	344
12.	Determinanty dochodu narodowego. Analiza krótkookresowa (<i>Eugeniusz Kwiatkowski</i>)	347
12.1.	Wstęp	349
12.2.	Zarys głównych stanowisk teoretycznych	349
12.3.	Pojęcie i mechanizm równowagi	354
12.4.	Funkcja konsumpcji	357
12.5.	Równowaga w uproszczonym modelu gospodarki. Równość inwestycji i oszczędności	364
12.6.	Mnożnik	369
12.7.	Równowaga w rozwiniętym modelu gospodarki	375
13.	Wzrost gospodarczy w okresie długim (<i>Leszek Kucharski, Eugeniusz Kwiatkowski, Andrzej Raczek</i>)	385
13.1.	Wstęp	387
13.2.	Pojęcie i mierniki wzrostu gospodarczego	387
13.3.	Zdolności wytwórcze gospodarki a dochód narodowy	390
13.4.	Czynniki wzrostu gospodarczego	393
13.4.1.	Agregatowa funkcja produkcji	393
13.4.2.	Model wzrostu Solowa	396
13.4.3.	Zatrudnienie i wydajność pracy a tempo wzrostu gospodarczego	401
13.4.4.	Kapitał i jego efektywność a tempo wzrostu gospodarczego . . .	405
13.4.5.	Dekompozycja Solowa	410
13.5.	Postęp techniczny i jego determinanty	413
13.5.1.	Krzywa jednakowego produktu	413
13.5.2.	Linia jednakowego kosztu	415
13.5.3.	Istota postępu technicznego	416

14.	Bezrobocie (<i>Eugeniusz Kwiatkowski</i>)	419
14.1.	Wstęp	421
14.2.	Pojęcie bezrobocia	421
14.3.	Mierzenie bezrobocia	424
14.4.	Skutki ekonomiczne bezrobocia	433
14.5.	Typy bezrobocia	435
14.6.	Główne teorie bezrobocia	436
14.6.1.	Ujęcie neoklasyczne	437
14.6.2.	Ujęcie keynesistowskie	438
14.6.3.	Teoria naturalnej stopy bezrobocia	440
14.6.4.	Teoria bezrobocia NAIRU	442
14.6.5.	Teoria poszukiwań na rynku pracy	445
14.7.	Polityka państwa wobec bezrobocia	447
15.	Pieniądz i inflacja (<i>Tomasz Grabia, Eugeniusz Kwiatkowski</i>)	451
15.1.	Wstęp	453
15.2.	Pojęcie i istota pieniądza	453
15.3.	Pojęcie, sposoby pomiaru oraz rodzaje inflacji	456
15.4.	Spółeczno-ekonomiczne skutki inflacji	463
15.5.	Główne teorie inflacji	467
15.5.1.	Monetarna (neoiłościowa) teoria inflacji	467
15.5.2.	Popytowa teoria inflacji	472
15.5.3.	Kosztowa teoria inflacji	475
15.6.	Przyczyny i skutki deflacji	480
15.7.	Zależności między inflacją a bezrobociem	482
15.7.1.	Koncepcja krzywej Phillipsa	482
15.7.2.	Alternatywne teorie związków między inflacją a bezrobociem	486
16.	Banki. Polityka pieniężna (<i>Paweł Baranowski, Paweł Gajewski</i>)	489
16.1.	System bankowy i rola banków w gospodarce	491
16.2.	Kreacja pieniądza i mnożnik pieniężny	493
16.3.	Bank centralny i polityka pieniężna	495
16.4.	Instrumenty polityki pieniężnej	496
16.5.	Efekty polityki pieniężnej w krótkim i długim okresie	498
16.6.	Strategie polityki pieniężnej. Cel inflacyjny	500
16.7.	Problemy związane z realizacją polityki pieniężnej	502
16.7.1.	Polityka stóp procentowych. Reguła Taylora	502
16.7.2.	Polityka pieniężna w gospodarce silnie zintegrowanej z otoczeniem	504
16.7.3.	Problemy polityki pieniężnej w unii walutowej	504

16.8.	Polityka pieniężna po 2008 r.	505
16.8.1.	Niekonwencjonalna polityka pieniężna	506
16.8.2.	Stabilność finansowa jako nowy cel polityki pieniężnej	508
17.	Finanse publiczne. Polityka fiskalna (<i>Piotr Krajewski, Anna Krajewska</i>)	511
17.1.	Wstęp	513
17.2.	Wydatki publiczne	513
17.3.	Podatki	515
17.4.	System podatkowy w Polsce	518
17.5.	Elementy sektora finansów publicznych	521
17.6.	Deficyt budżetowy i dług publiczny	522
17.7.	Skutki polityki fiskalnej	523
17.8.	Wpływ polityki fiskalnej na wzrost gospodarczy	523
17.9.	Polityka fiskalna a wahania koniunktury	525
18.	Model IS-LM. Podsumowanie polityki ekonomicznej (<i>Eugeniusz Kwiatkowski</i>)	531
18.1.	Wstęp	533
18.2.	Model IS-LM	533
18.2.1.	Geneza i ogólna charakterystyka modelu IS-LM	533
18.2.2.	Równowaga na rynku towarowym. Krzywa <i>IS</i>	535
18.2.3.	Równowaga na rynku pieniężnym. Krzywa <i>LM</i>	545
18.3.	Równowaga w gospodarce zamkniętej	551
18.4.	Polityka fiskalna i monetarna w gospodarce zamkniętej	553
18.5.	Gospodarka otwarta. Krzywa bilansu płatniczego	557
18.6.	Równowaga w gospodarce otwartej	565
18.7.	Polityka fiskalna i monetarna w warunkach sztywnego kursu walutowego	571
18.8.	Polityka fiskalna i monetarna w warunkach płynnego kursu walutowego	573
18.9.	Podsumowanie	576
19.	Wahania aktywności gospodarczej (<i>Janina Godtów-Legiędź</i>)	579
19.1.	Wstęp	581
19.2.	Rodzaje wahań koniunkturalnych	582
19.3.	Pojęcie i fazy cyklu koniunkturalnego oraz zjawisko bańki spekulacyjnej	583
19.4.	Różne ujęcia przyczyn cyklicznego charakteru koniunktury gospodarczej	585
19.4.1.	Prawo Saya i problem równowagi oszczędności i inwestycji. Keynes kontra klasycy	586

19.4.2.	Paradoks inwestycji i oszczędności	588
19.4.3.	Kryzysy jako cena wzrostu i rozwoju	590
19.4.4.	Teoria przeinwestowania szkoły austriackiej: znaczenie pieniądza i stopy procentowej	592
19.5.	Kryzysy finansowe, spekulacja i kapitalizm menedżerów finansowych	597
19.6.	Kryzys 2007–2009 w USA. Przyczyny i ważne wydarzenia	600
19.7.	Podsumowanie	604
20.	Integracja Europejska. Strefa euro (<i>Paweł Gajewski</i>)	607
20.1.	Motywy integracji gospodarczej w Europie	609
20.2.	Przebieg procesu integracji europejskiej	610
20.3.	Ekonomia strefy euro	612
20.3.1.	Korzyści z uczestnictwa w unii walutowej	612
20.3.2.	Teoria optymalnego obszaru walutowego	613
20.3.3.	Strefa euro jako (nie)optymalny obszar walutowy	618
20.3.4.	Kryteria z Maastricht – przesłanki, rola i skutki ekonomiczne	619
20.3.4.1.	Kryteria z Maastricht	619
20.3.4.2.	Ekonomiczne uzasadnienie kryteriów z Maastricht	621
20.3.4.3.	Skutki ekonomiczne i krytyka kryteriów z Maastricht	624
20.4.	Kryzys strefy euro i wyzwania integracji walutowej w Europie	625
21.	Globalizacja procesów gospodarczych (<i>Ryszard Piasecki</i>)	631
21.1.	Pojęcie i uwarunkowania globalizacji	633
21.2.	Skutki globalizacji	637
21.2.1.	Globalizacja rynków	637
21.2.2.	Globalizacja działalności gospodarczej	638
21.3.	Globalizacja a rozwój gospodarczy	641
21.4.	Możliwości i zagrożenia globalizacji	646
21.5.	Wyzwania instytucjonalne globalizacji	649
21.6.	Globalizacja a polska gospodarka	652
21.7.	Uwagi końcowe	653
	Definicje podstawowych pojęć	655
	Indeks rzeczowy	671